

SECTIO IV.

De Pœnis Fori Sæcularis.

SUMMARI A.

288. & seqq. Recensentur pœnae capitales, quibus admittitur vita naturalis. 292. & seqq. Enumerantur illa, quibus admittitur vita civilis. 295. & seqq. Adstruntur pœna corporis assiliva. 302. & seqq. Inducitur pœna infamiae. 306. & seqq. Agitur de pœnis pecuniariis. 308. & seqq. Obtrinent quandoque etiam in foro Ecclesiastico. 310. & seqq. Exponitur confiscatio bonorum.

§. I.

De Pœnis Capitalibus.

288. Pœnis, quæ in foro Sæculari magis usitatae sunt, eminent capitales, quibus admittitur vita naturalis. Alio nomine vocantur ultimum supplicium, ut perhibet l. ultimum 21. ff. de Pœn. ubi ita Celsus: ultimum supplicium esse mortem solum interpretamur.

289. Ex hoc ordine est pœna crucis, seu crucifixio, quam olim sustinebant famosi latrones, transfuge ad hostes, consiliorum proditores l. capitulum 28. §. 1. l. signis 38. §. 1. & 2. ff. d. r.

290. Verum, ut refert ex Lipsio D. Braun de Imperio mero cap. 1. §. 4. num. 8. postquam crux vitam ipsam interfecit, non diu illi vita: stultit eam ex humanis, certè ex Romanis rebus, Constantinus: nam ille jam seridus Christianus noluit salutare signum ultra servire ad perniciem: & colendum illud atque eximium pœnis vilescere damnatorum.

291. Ex eodem ordine sunt pœna ignis: sectio malefici in partes vulgo das Vierteltheil; submerio in aquis; supplicium rotæ; suspensum; decollatio. Conferantur D. Braun

§. II.

De Pœnis corporalibus non-capitalibus.

295. Pœnae in foro Sæculari non infrequentes sunt corporales non-capitalis, quibus affligitur corpus, salva manente vitâ, naturali & civili. Ex harum numero est l. inultio stigmatum, hodie sublata per Constantium Imperatorem in l. si quis 17. Cod. de Pœn. ne facies, qua ad similitudinem pulchritudinis celestis est figurata, maculetur.

296. II. exoculatio, quâ fures, tum sacrilegum effractores, quondam afficiebantur l. qui perforavit 11. §. 1. ff. ad L. Jul. pecular. Ordin. Criminal. Carol. art. 159. An autem in Imperio nostro etiamnum vigeat? Dubitat D. Braun d. l. num. 21.

297. III. est amputatio manûs, digitorum, aurium, linguae, laborum &c. de qua pœna Carpov. cit. p. 3. q. 129. num. 28. & seqq. D. Frölich à Frölichspurg cit. §. num. 2. 3. 4. & §. & D. Braun d. l. num. 22. & seqq.

298. IV. est fustigatio, in vernacula mit Ruthen quistreichen; quod genus pœnae sapius dictatur, præsertim furibus minoribus, falsis mentoribus, proxenetis illicite libidinis. Vid. Ord. Carol. art. 113. & 123. cum not. D. Blumlacher; Besold. in thes. pract. sub Verbo Ruthen Aufshauung. D. Frölich d. l. num. 1.

§. III.

De Pœnis Corporalibus non-capitalibus.

299. V. est expositio ad pastellum seu nomellas germanicè auf den Pranger und Hals; Eysen stellen/ quam pro qualitate Delicti vel delinquentis æquè praticari videmus. Besold. Verb. Pranger.

300. VI. est relegatio ad certum vel incertum locum, quam pensulatus examinat Carpov. pract. crim. d. p. 3. q. 130. num. 13. & seqq.

301. VII. est incarcerationio; quæ, licet etiam in causis civilibus, ad perfringendam contumaciam aut inobedientiam, imponatur: atramen in causis criminalibus peculiariter adhiberi solet ad custodiendum & puniendum criminaliter delinquentem. Braun cit. l. num. 35. Carpov. d. q. 130. num. 8. & 9.

§. III.

De Pœnis animi.

302. Familiare Legibus Civilibus est, ut quandoque reum puniant in animo, famam & existimationem auferendò; seu notam infamiae inuendò. Idque hic singulare videtur, quòd, cum alia pœnae crebrius à Iudice per sententiam inferantur, infamiam nonnunquam ab ipsa dicitur Lege, & absque Iudicis sententia incurratur. Nempe si quis factum probrosum dolosè commiserit, singulariter à Jure notatum, & hoc ad eò notorium fuerit, ut nullâ tergiversatione vel executione colorari vel palliari possit, ipsò factò redditur infamis l. pratoris 1. l. ableras 4. §. 2. & seqq. ff. De his, qui not. infam. Quòdve hoc ipsum in foro Ecclesiastico procedat, liquet ex Lib. I. tract. de Potest. Ord. cap. ult. sect. 5. ubi non solum explanavi, quòd infamia causet irregularitatem, sed ipsam infamiae naturam, diveritatem, & effectum strictim adumbravi.

§. IV.

De Pœnis pecuniariis.

306. Pœnae pecuniariae seu multa & Legibus & Practicis optimè sunt cognita; nec tam commendandæ, quam potius dissuadendæ illis Judicibus, qui questum ex Delictis faciunt, & omnia fere supplicia mutant in multas, ut, dum alienum patrimonium atteritur, proprium augeatur. Hanc ipsam ob causam in cap. licet 3. de Pœn. cap. irrefragabili 13. §. ult. de Offic. Judic. Ordinar. cap. ut Clericorum 13. de Vita & honest. Clericor. Judicibus Ecclesiasticis severè prohibitum est, pecuniarias pœnas exigere: nam, ut loquitur D. Isidorus in cap. pauper 2. xl. q. 3. auro violatur justitia, nullamque reus perimefecit culpam, nonnunquam tamen in foro Ecclesiastico quoque multas pecuniarias imponi posse, colligitur ex cap. dilectus 18. de Offic. Jud. Ord. cap. in Archiepiscopatu 4. de Rapsorib. Concil. Trident. sess. 24. de Reform. cap. 3. & 12. quia nonnunquam avaris Euclionibus pœnae pecuniariae sunt molestiores, quam corporales. Paternorm. ad cit. cap. licet 3. num. 8. Gonzalez ibid. num. 2. Covarruv. Var. resol. lib. 2. cap. 9. n. 8.

309. Nihilominus, ut statuit idem Concil. sess. 25. de Reform. cap. 3. hujusmodi pecunia non debent erario Judicis Ecclesiastici cedere, sed piis locis applicari.

310. Spectat huc confiscatio seu publicatio bonorum de Jure Veteri communissima, omnique delicto capitali, licet in sententia illius mentio facta non fuerit, tacitè annexa l. damnatione 1. in pr. & l. & seq. ff. de Bon. damnatorum 1. & ibi Brannem.

311. At Jure novissimo rarior est confiscatio propter Nov. 134. cap. ult. ubi sancitum est, in criminibus, in quibus Leges mortem aut proscriptioem designant, substantiam damnatorum non fieri debere lucrum Judicibus, aut eorum officiis, neque secundum veteres Leges siffo applicari: sed, si quidem habeant descendentes & ascendentes usque ad tertium gradum, eos habere.

312. Pro cuius Novellæ meliori intellectu Noto I. errasse Irnerium, dum in sua Auth. bona damnatorum Cod. de Bon. proscript. textum Novellæ, de solis ascendentibus & descendentibus loquentem, corripit, ac bona damnatorum capitis etiam heredibus ex latere reservari ac

severavit. Brunn. ad cit. auth. num. 3. Antonius Math. de Crimin. ad lib. 48. ff. tit. 18. n. 2. Mathias Stephani ad cit. Nov. num. 25. Quare fificus etiam hodie collaterales omnes excludit, uti cum citatis DD. plures alii defendunt. Noto II. probabilius mihi videri, quòd dicta Novella non deroget aliis Novellis, in quibus pro specialibus Delictis, uti in Nov. 12. pro incestis nuptiis, confiscatio bonorum specialiter est constituta: eò quòd Imperator solum meminerit Legum Veterum. Mathias Stephani d. l. num. 22.

313. Noto III. probabilius quoque videri, quòd confiscatio in l. Divi 1. §. ult. & l. ult. §. 1. ff. de Requiritis, vel absent. condemn. constituta in contumaces, qui post annum citati non comparent, non fuerit sublata: cum aliis contra reos absentes & contumaces omne coercitionis remedium, cum ingendi Reipublicæ detrimentis, foret ademptum. Anton. Math. d. l. num. 5.

314. Noto IV. præter lætæ Majestatis crimen, in §. cit. Nov. 134. cap. ult. in §. nominatim exceptum, alia plura suppetere, in quibus confiscatio locum invenit, & quidem illa, in quibus olim non in consequentiam sed per se & principaliter erat determinata; prout contra communiorum docetur à Rittershusio, Clavro, & Farinæo apud Brunn. ad cit. auth. n. 1. & solidè deducitur ex Ord. Caroli V. art. 218. in verb. außserhalb des Lasters der Veltendigung unfer Majestät / ober sonsten in andern Zählen &c. Stryck in usu modi, ad cit. tit. de Bonis damnator. §. 1. ubi nominatim in criminibus non-capitalibus confiscationem obtinere contendit. Lauterbach ad d. l. §. 8. Noto 5.

315. V. confiscationem, olim in l. qui rei 3. in pr. ff. de Bon. eorum, qui ante sententiam &c. constitutam in eos, qui in crimine capitali deprehensi, accusati, postulati, vel citati, ex metu futuri supplicii semetipsos interfecerunt; atque adversariò, ne criminis persecutionem prosequeretur, corruptò, diem suum obicrunt; ac per cit. Nov. 134. cap. ult. explicatò modò alleviatam, in Ord. Carol. art. 135. eatendus fuisse resumptam, quatenus crimen, ob quòd criminolus sibi mortem intulit, pœnam capitalem unâ cum confiscatione fuisse meritus.

316. Cate. Bb

317 Caterum si bona per sententiam jam fuerint confiscata, vel poena alia, quam mors naturalis dictata, superest locus restitutioni, quam facere potest non tantum Supremus Princeps l. ult. ff. de Sentent. passis etc. sed etiam Principes & Status Imperii pro suis territoriis. Myler ab Ehrenbach de Principib. & Stat. Imper. p. 2. cap. 50. §. 13. & seqq. Ubi tamen viden-

dum, an restitutio sit plena, ac damnaturum ex integro restituar; vel minus plena, sique tantum ad certa bona vel jura restitutum tribuat l. si de portatis 2. cum 2. seqq. ff. d. t. Id, quod pendet ex voluntate restituentis, atque ex clausulis restrictio desumi debet, quousque restitutio porrigitur. Stryck in usu mod. ad d. t. §. 1.

CAPUT IV.

De Modo procedendi in Delictis.

U T poenae, tum ordinariae, tum extraordinariae, per sententiam, sive declaratoriam, sive condemnatoriam Delictis iuste inferantur, oportet, ut Judex legitimum procedendi morem & modum observet. Hic modus, cum triplex sit, Accusatio, Inquisitio, Denuntiatio, triplici quoque Sectione demonstrabitur,

SECTIO I.

De Accusatione.

SUMMARIA.

1. Accusationis etymon. 2. Definitio. 3. Est criminis alicujus. 4. Apud competentem Judicem. 5. Delatio. 6. & seqq. Ex causa vindictae publicae instituta. 9. & seqq. Non desiderat inscriptionem indistinctam. 12. Regula de Accusatoribus. 13. & seqq. Enumerantur persone, ab accusando prohibita. 23. & seqq. Adduntur alia. 27. & seqq. Distincte ostenditur, an quis nocentem, non-infamatum, accusare possit? 31. & seqq. Ostenditur, quomodo plures ad accusationem ejusdem criminis admittantur.

33. & seqq. Ostenditur, quis accusari possit. 36. & seqq. Agitur de absentibus. 38. & seqq. Agitur de illis, qui de crimine jam semel absoluti sunt. 42. Agitur de prescriptione criminum remissivae. 43. & seqq. Adstruuntur requisiti libelli criminalis. 48. Accusator debet accusationem suam prosecui. 49. & seqq. Reus accusatus non prohibetur eligi, nisi infamia laboret. 52. & seqq. Index accusatum reum incarcerare potest. 56. & seqq. Quandoque reo saluus conductus indulgetur.

§. I.

Quid sit Accusatio?

1. Accusatio, ut scribit Miller ad Struvium exercit. ad Pand. 49. ubi 6. interdum actio criminalis ad mentem l. qui accusare 4. Cod. de Edendo; subinde querimonia vel questio criminalis appellatur. 2. Definiri potest, quod sit criminis alicujus apud competentem Judicem delatio, ex causa vindictae publicae instituta. 3. Dixi I. criminis alicujus. Et quidem ex sententia Lauterbachii ad tit. ff. de Accusar. §. 14. & aliorum, crimen publicum & grave sit, oportet. Quod tamen aliis sensu non admiserim, nisi quod in levioribus criminibus non servetur processus ordinarius, sed summarius l. levia 6. ff. d. t. ubi Brunnem. l. nec quicquam 9. §. 3. ff. de Offic. proconsul. 4. Dixi II. apud competentem Judicem. Dicitur autem Judex competens in causis criminalibus, qui merò imperio seu Jurisdictione criminali potitur; simulque criminofum sibi

titulo domicilii vel loci delicti subiectum habet. Miller cit. l. Lauterb. ubi supra §. 1. Egoipse in Lib. II. tract. de Judic. cap. 3. sect. 5. per tot. titulo III. delatio. Quà notà distinguitur, accusatio ab inquisitione, dum inquisitio præviam criminis delationem aut manifestationem, ex instituto propositam, non praequirat, sed famà vel indicis est contenta. Dicitur IV. ex causa vindictae publicae instituta; conformiter textibus in §. in summa 10. Insti. de Injur. l. locatio 9. §. 5. ff. de Publican. & veltigal. l. prator ait 3. §. 5. ff. de Sepulchro viol. Ubi denotatur discrimen inter actionem, accusationem, & denuntiationem. Nam per actionem intenditur commodum, & interesse privatum, nec attenditur ad vindictam aut salutem publicam arg. cap. una 5. de Procurator. d. §. in summa 10. d. l. Lege cornelia 25. §. ult. ff. de Scro Silan. Per denuntiationem, 7

si Evan-

si Evangelica, respicitur solummodò privata delinquentis correctio; & si Canonica vel Civilis sit, respicitur quidem subinde salus publica, sed poena non petitur à denunciante, sicut in accusatione fieri solet. Passerin. in Tribunali regular. q. 7. art. 1. n. 2.

8. Quidam definitioni, sic explicatae, subtexunt haec verba: interveniente inscriptione; quasi nimirum accusator se debeat inscribere ad poenam talionis, si Delictum non probaverit, sustinendam cap. super his 16. de Accusar. l. libellorum 3. §. 2. l. si cui 7. in pr. & §. 1. ff. eod. 9. Sed quia in nonnullis casibus de Jure Communi remittitur inscriptio, veluti constat ex l. ult. ff. de Publ. Judic. l. de crimine 12. Cod. de his, qui accus. non poss. l. quamvis 30. in princ. Cod. 10 ad L. Jul. de Adult. quia insuper de Jure mo-

derno necessitas inscriptionis, ob periculum minuendae accusationis, per consuetudinem sublata, & in illius locum cautio de factis & ratione, propter injuriam & expensas praestanda, fuit surrogata, prout attestantur Struv. cit. exercit. 49. th. 9. Lauterb. ad cit. tit. de Accusar. §. 17. non opus est, ullam inscriptionis memoriam in definitione accusationis facere.

Petes: utrum sit idem accusare, vel excipere de crimine?

Resp. negativè per textum in d. cap. super his 16. b. r. Nec enim excipiens aut intendit vindictam publicam; aut, si intendat, poena criminalis absque novo processu, exceptione quoque probata, decernitur, ut constat ex Lib. II. tract. III. cap. 4. n. 44.

§. II.

Quinam accusare possint?

12. J Ctus Macer in l. qui accusare 8. ff. de Accusar. sequentem in modum edisserit: qui accusare possunt, intelligemus si scierimus, qui non possunt. Quinam verò non possint accusare, mox in cit. l. 8. & 2. seqq. enumerat; prò id ipsum vestigiò sequente Gratiano in cap. prohibentur 14. ll. q. 1.

13. Prohibentur scilicet I. ob sexum mulieres, fortè quia, ut dicitur in cap. forus 10. de V. S. varium & mutabile est iudicium foeminarum. Excipiuntur crimina quaedam atrociora, de quibus Farinac. Prax. crim. lib. 1. tit. 2. q. 12. 14. num. 16.

II. ob etatem impuberem, utpote sufficienti intellectu ad perpendendum accusationis negotium haud praediti. Puberes autem, tamen ante vigesimum annum completum testes in causis criminalibus agere nequeant l. in testimonium 20. ff. de Testib. ab accusatione tamen non arcentur arg. l. si maritus 15. §. 6. ff. ad L. Jul. de Adult. si curatoris assententia non desistantur l. clarum 4. Cod. de Auctorit. praes. ubi Brunnem. num. 1. Nec enim salus accusati tantum ex fide accusatoris, quantum ex fide testium, pendet.

15. III. ob Sacramentum milites, ne obtentu accusationis à signis & serviciis militariis abstrahantur. IV. ob crimen infames; & quidem, ubi infamia est Juris, utroque Jure infames accusare non permittuntur cap. quarendum 18. ll. q. 7. cap. infames 17. Vl. q. 1. d. l. qui accusare 8.

Verum, si infamia sit facti, plerique cum Farinaceo cit. l. n. 17. concludunt, eam de Jure Civili non obstat; bene tamen de Jure Canonico per textus jam allegatos. Conf. noster Alphons. à Vilagut in sua praes. crim. Cas. lib. 1. cap. 2. concl. 3. & 4. 18. V. ob turpem quaestum, qui vel duo judicia adversus duos reos subscripta jam habent; vel pecunias accusationis gratia receperunt: nam aequa intentione non praesumitur ad accusandum prorumpere, qui sanguinem humanum effundere tantoperè laborat. VI. ob reverentiam liberi & libertini, qui sanè

brutis animantibus longè crudeliores se probant, si vitam, naturalem aut civilem, quam acceperunt à parentibus & patronis, per accusationem ipsis eripere non vereantur. VII. ob calumniae suspensionem, qui salum testimonium subornati dixerunt; quive gravem inimicitiam cum reo contraxerunt per cap. repellantur 7. cap. cum P. r. ubi Gonzalez in commentar. n. 3. cap. meminimus 13. cap. cum oportet 19. de Accusatione. Farinac. cit. l. n. 34. & seqq.

VIII. ob conditionem pauperes, qui minus quam 50. aureos in suis facultatibus numerant: quod tamen de pauperibus, non qualibuscunque. sed fordida vitae, protritaeque frontis, secundum hodiernos mores procedere, testis est Carpzov. praes. crim. p. 3. quest. 104. n. 29. In dubio autem pauperes pro hominibus sinistrae notae habendos esse, pronuntiat Farinac. cit. l. n. 50. IX. ob 12 dignitatem & praeminentiam Magistratus, qui est unus ex majoribus, ut docet Lauterb. ad cit. tit. §. 5. aut merum imperium exercet, ut tradit Miller ad Struv. cit. l. th. 7. lit. n. ne ob illius potentiam accusatus opprimatur.

Enumeratis personis accensendi sunt I. Clerici & Religiosi, quibus Laicos accusare vetitum est in cap. si 6. ll. quest. 7. est Clericos aut Religiosos alios, quin & Praelatos suos, accusare non prohibeantur cap. illa 3. cap. nulli 5. cap. ex parte 11. de Accusar. in quo posteriore textu insuper caveatur, ut Religiosos, Praelatos accusantibus, ex reductibus Monasterii litis expensae suppeditentur. Gonzalez ad idem cap. ex parte n. 31.

II. addendi sunt Laici, qui Clericos non tam accensendo, quam denunciare permittuntur, quando ipsorum interest, Clericorum Delicta Superioribus Ecclesiasticis manifestari cap. nullus 1. & seqq. cap. sententia 12. & seqq. d. ll. q. 7. cap. cum P. 10. de Accusatione. & ibi Gonzalez num. 3. & seqq.

III. addendi sunt excommunicati, qui, sicut in Judicio Civili stare nequeunt ut actores, sic stare non possunt in criminali

26ut accusatores cap. cum dilectus 20. d. t. Ple- raque tamen ex hisce personis (si excommu- nicatos excipias) à plerisque admittuntur ad accusandum, quando vel suam vel suorum (intellige cum opinione communi, quam refert Farinac. cit. l. n. 58. consanguineos usque ad quartum gradum in computatione canonica) injuriam persequuntur cap. prohibentur 14. II. quest. 1. cap. de castro 14. de Testib. cap. pralatis 2. de Homicid. in 6. l. bi autem 11. in pr. ff. de Accusat. Alphonfus à Vilagut in pract. crim. Can. lib. 1. cap. 2. concl. 13. Admittuntur etiam in criminibus atrocioribus, puta hæretis per cap. Sacerdotes 8. II. q. 7. læsæ Majestatis l. famosus 7. in princ. & §. seqq. ff. d. t. simonie per cap. sancti 4. XV. q. 3. cap. tanta est 7. de Simonia.

27 Quæres I. utrùm quis possit vel debeat accusare nocentem, quando nullà laborat infamiã?

Resp. I. quando Delictum est occultum, ejusque celatio nec Reipublicæ nec privato est perniciosa, salvâ charitate non aliter licet accusare delinquentem, nisi prius in secreto fuerit admonitus, & spes emendationis defecerit: accusatio siquidem honorem & famam proximi lethaliter vulnerat; sicque, si legitima causâ non muniatur, Legibus charitatis adversatur. At, ubi Reipublicæ vel hominis privati & innocentis commodum ex celatione periclitatur, aut spes correctionis, præmissâ etiam admonitione, deest, ex-

pedit, salvare Rempublicam aut privatum innocentem, quam servare nocentem.

Resp. II. obligatio accusandi tunc solum oritur, quando spirituale vel temporale damnum à Republica vel privato innocente non potest aliò mediò, quàm accusatione, propulari. Secus enim neque Lex charitatis, neque Lex justitiæ stringit, ut moveatur accusatio, cujus omisio nemini causat aliquod nocumentum. Conf. Lessius de F. & J. lib. 2. cap. 30. n. 10. 12. & 13. Wiestner ad tit. de Accusat. n. 40. & 3. seqq.

Cæterùm accusacionem vix aliquis Authorum est, qui suadeat: tum quia propter obligationem plenissimæ probationis est plena periculi: tum quia plerumque vindictam sapit aut excitat, hominibus Christianis oppidò probrosam: tum quia inter familias accusantis & accusati perpetuum odium generat. D. Frölich à Frölichspurg in Commentar. ad Carolin. sr. 1. lib. 4. tit. 23. n. 2. & seqq.

Quæres II. an plures ad accusacionem ejusdem criminis simul admittantur?

Resp. plures simul admitti, si specialiter omnium interit, accusationem moveri, velud colligitur ex l. si accusatoribus 4. Cod. de Accusacione. ubi Brunnem. num. 3. Cæ- teroquin, si plures accuserent, Judex unum ex illis, quem ætate, moribus, dignitate, vel aliâ qualitate reliquis eminare perpexerit, eligit l. si plures 16. ff. d. t. Brunnem. ibid. n. 1. & 2. Lauterb. ibid. §. 7.

§. III.

Quis accusari possit?

33 Accusari potest regulariter omnis delinquens, cujuscunque sexus, ætatis, aut conditionis fuerit arg. l. hoc accusare 12. in pr. ff. de Accusat.

Excipiuntur I. Legati, & qui Reipublicæ causâ sunt absentes d. l. in princ. II. Magistratus majores & temporales, quàmdiu Jurisdictionem & officium ad-

34 ministrant d. l. in pr. III. Summi Principes, Superiorem in terris non agnoscentes; qualis in spiritualibus est Summus Pontifex, cujus causâ à nemine, quàm DEO, judicatur, nisi causa sit hæresis cap. si papa 6. Dist. 40. in temporalibus Imperator, qui, licet in civilibus arbitrium Electoris Palatini sponte elingat, juxta Auream Bullam cap. §. 3. in criminalibus tamen Judicem aut arbitrum non habet. Vitriar. Infr. Jur. publ. lib. 3. tit. 12. num. 17. Rhetius Infr. Jur. publ. lib. 1. tit. 4. §. 64.

35 Dubitatur autem I. utrùm absentes possint accusari?

Resp. absentes quidem accusari, & citari posse, secundum ea, quæ tradita leguntur in Lib. II. tract. de Judic. cap. 3. à num. 164. sin autem citati non compareant, videndum esse, num pœna, quæ, Delictò probatò, foret inferenda, sit relegatione major, vel minor. Si prius; accusatio unâ cum judicio manet sus-

36 pensâ l. Divi 1. in pr. ff. de Requirit. vel absentib. condemnand. solumque bona absentis annotantur l. absentem 6. Cod. de Accusat. Vide tamen cit. cap. 3. n. 166. Si posterius; accusatio unâ cum judicio criminali ad finem usque perducitur l. absentem §. in pr. ff. de Pan. ubi Brun. num. 4. & seqq.

Dubitatur II. an, qui semel est absolutus de crimine, possit ab eodem accusatore vel alio rursus accusari?

Resp. negativè. Textus in cap. de his 6. de Accusat. l. si cui 7. §. 2. l. senatus 14. ff. l. qui de crimine 9. l. si quis 11. Cod. d. t. Farinac. lib. 1. tit. 1. q. 4. per tot.

Ratioem dat Gonzalez ad cit. cap. n. 5. quia accusatio competit omnibus de populo, non quidem ut singulis seu distributive, sed ut universis seu collectivè: indeque sententia absolutoria non tantùm obest accusatori, sed omnibus de populo; quemadmodum sententia in actione populari non solum obest actori, sed toti populo arg. l. sed si 3. in pr. ff. de Popularib. actio.

Si dicas: rem inter alios actam & judicatam, aliis, quibuscum nihil est actum, nec prodesse nec obesse, non tantùm in causis civilibus, sed etiam in criminalibus l. juris mansisset 3. Cod. Quibus res judicata non nocet.

Resp. hanc regulam in criminalibus tunc solum-

solummodò procedere, quando vel reus est absolutus per calumniam aut collusionem cum adversario l. ult. ff. de Prævaricator. d. l. si quis 11. vel quando tantùm est absolutus ab infantia d. l. si cui 7. §. 2.

42 Dubitatur III. utrùm maleficus omni tempore possit accusari?

Resp. quòd non: sicut enim actio civilis non omni tempore moveri potest, sed post lapsâ præscriptionis tempora perimitur; sic etiam accusatio l. quæcumque 7. ff. de Requirit. vel abs. condamn. l. querela 12. Cod. ad L. Corneli. de fals. qua de re plura in Lib. I. tract. de Præscription. cap. 4. à n. 305. & cap. 5. à n. 333.

§. IV.

Quâ formâ instituenda & prosequenda sit Accusatio?

43 Forma instituendi & prosequendi accusationem ferè coincidit cum forma instituendi & prosequendi actionem civilem. Præ omnibus siquidem in foro competenti ex præscriptione Juris Communis regulariter offertur libellus, in quo juxta l. libellorum 3. in

enim Lex ipsamet pœnam determinet, aut determinationi Judicis relinquat l. accusatorum 1. §. 4. ff. ad SC. Turpelian. l. ordinis 15. in pr. ff. ad Municipal. cessant partes accusatoris, ut dictum in Lib. II. tract. de Processu judic. cap. 1. n. 33.

44 pr. ff. de Accusat. exprimendum I. nomen accusatoris, ut sciatur, habeatne personam legitimam standi in judicio, necne. II. exprimendum nomen rei, quatenus innotescat, utrùm ab accusatione sit immunis, vel non. III. exprimendum nomen Judicis, ad stabiliendam fori competentiam. IV. conficienda est accurata facti species, juris narratio commissi maleficii, cum expressione circumstantiarum quoad personas, complices, locum, tempus. Conferatur D. à Frölichspurg lib. 4.

Dixi: ex præscriptione Juris communis offerendum esse libellum: nam juxta Jus modernum in Ord. Carol. art. 28. stat in arbitrio accusatoris, utrùm accusationem in scriptis vel oretenus velit proponere. Lauterb. ad tit. ff. de Accusat. §. 15.

45 tit. 23. n. 19. Conclusio seu petitiopœnz determinatæ non est necessaria: cùm

Oblatò libellò, Judex ea omnia debet observare, quæ in citato tract. in processu judiciario observanda præscriptimus; nempe citare reum; expectare litis contestationem; exigere probationem criminis ex parte accusatoris; ex parte rei audire exceptiones; ferre sententiam &c.

§. V.

Quis effectus sit Accusationis?

48 Accusatio producit varios effectus. Ex parte accusatoris operatur obligationem, ut accusationem concludenter & luculenter probat l. ult. Cod. de Probat. nec ab illa desistat, antequàm abolitionem seu veniam Magistratus impetraverit; nisi velit infamiã notari, vel etiam arbitrarium sustinere pœnam l. accusatorum 1. §. 7. ff. l. si pro eo 2. Cod. ad SC. Turpilian.

si Delictum atrox & grave sit, realiter ac per apparitores citandi; sic tamen, ut ante, quàm talis apprehensio decernatur, probabilis conjectura de criminis admissione præcedat juxta art. 11. & 118. in Ord. Carol. P. Engel ad tit. de Accusat. n. 21. quia captura per apparitores & lictores apud homines graves & honestos non parum exultimationem gravat: adeoque sine prævia causæ cognitione & præcedentibus conjecturis decerni non debet.

49 Ex parte rei accusati facit accusatio, ut, illâ pendente, nec Ecclesiasticam nec Sæcularem dignitatem adipisci valeat cap. omnipotens 4. de Accusacione. ubi Gonzalez à n. 4. l. reus 7. in pr. ff. de Munerib. & honorib.

Captum sic reum, atque de fuga suspectum, Judex potest in carcerem detrudere; hæc tamen servatâ cautellâ, ut carcer non tam ad torturam quàm custodiam rei sit constitutus: nam, ut prudenter monet Constantinus in l. in quacumque 1. Cod. de Custodia reor. non sedis insimulatenoras pati debet inclusus, sed usque ad lucem vegetari, ac sublevari, & ubi non eminaueris custodiam, in vestibulis carcerum & salubribus locis recipi, ac revertente iterum die ad primum solis ortum illius ad publicum lumen educi, ne pœnis carceris perimatur, quod innocentibus miserum, innocis non satis severum esse, dignoscitur. Concor- dat Ord. Carol. art. 11.

50 Circa electionem tamen ad dignitatem Ecclesiasticam cum Panormit. ad d. cap. n. 4. Fagnano ibid. n. 24. & seqq. distinguentur est: utrùm accusationem præcesserit infamia rei, vel non. Si prius; accusatus nequit eligi: eò quòd infamia & ostium honoris ocludat cap. infamiam & ostium honoris ocludat cap. infamiam 87. de R. J. in 6. l. infamibus 2. Cod. de Diriguitat. Si posterius; accusatus non prohibetur eligi cap. meminimus 13. cap. accedens 23. de Accusat. alioquin in potestate cujuslibet maligni hominis foret positum, solâ criminis objectione quempiam à promotionibus Ecclesiasticis impedire.

Quamquam, si persona incarcerata sit vilis, efferata, ac de effractione suspecta, in carcerem abstrusorem conjici, & ferramentis vel compedibus alligari possit, ut docet D. Blumbacher in Commentar. ad cit. art. 11. num. 2. & Carpov. pract. crim. part. 3. q. 106. n. 50. & seqq.

52 Ex parte Judicis tribuit accusatio potestatem, reum non tantùm verbaliter, sed etiam,

56 Ut porro reus accusatus carceris molestiam evitare possit, conceditur ipsi facultas, petendi saluum conductum, seu cautionem, quâ Judex eidem securitatem veniendi, & sine metu carceris in judicio comparendi promittat. Hacque cautio, si reus aliter comparere non velit, concedi debet per *Ordinat. Carol. art. 156.* quatenus de veritate Delicti vel innocentia rei major certitudo possit haberi. *Carpzov. cit. l. q. 112. §. 8. num. 5.* Interim, si reus post comparitionem deprehendatur nocens, vel ex pro-

pria confessione vel ex aliis probationibus, salvus conductus non liberat eum à subeunda pena; nisi Judex expressè non tantum securitatem veniendi, sed etiam redeundi promiserit: quippe cum salvus conductus tantummodo contra squalorem & horrorem carceris, ad causam in judicio liberius dicendam, non autem contra juris & justitiæ executionem deserviat. *Carpzov. d. q. 112. num. 83. Besold. in disp. de Regal. cap. 7. n. 5. Haunold. Furiapr. Jud. tom. 6. tr. 3. cap. 5. contr. 6. per tot. Braun in tr. de fide cap. 1. §. 1.*

SECTIO II.

De Inquisitione.

SUMMARI A.

60. Inquisitio est hodie remedium ordinarium. 61. Desinitur. 62. Instituitur ex officio nobili. 63. & seqq. Vicem aconfessoris infamia supplet. 66. Alia generalis; alia specialis. 67. Alia mansueti; alia severa. 68. & seqq. Inquisitionem movet Judex criminalis. 70. In criminosis substituitur. 71. & seqq. Ab inquisitione severa seu tortura quidam exempti sunt. 74. & seqq. Ostenditur, quomodo procedatur in inquisitione generali absoluta. 76. Item in generali secundum quid. 77. & seqq. In inquisitione speciali debet antecederet constare de corpore Delicti. 81. & seqq. De infamia vel indicis. 86. Debent etiam articuli inquisitionales & testes reo communicari. 87. & seqq. Distinguitur, utrum apud Regulares hac pna-

ta etiam observanda sint? 91. & seqq. Infamatus de uno crimine non censetur infamatus de altero. 93. Nisi magna sit inter utrumque connexio. 94. & seqq. Adstruuntur conditiones, ad torturam requisita. 98. Officium Judicis in processu inquisitionis. 99. & seqq. Exponitur obligatio rei inquisiti de manifestanda veritate. 111. & seqq. Obiectio proponitur. 113. & seqq. Discutitur, an reus in processu inquisitionis parva ordinaria sit sciendus? 117. & seqq. Describitur modus, super crimine canonice se purgandi. 119. & seqq. Diluitur instantia. 121. Hic modus extra materiam Delictorum quoque procedit. 122. Alii modi sunt abrogati. 123. & seqq. Purgatio vulgaris nunquam licita fuit.

§. I.

Quid & quotuplex sit Inquisitio?

60 **A**ccusationem accusanti quandoque periculosa, nec suadendum esse, liquet ex *num. 30.* Hinc accusationi substituta est inquisitio, seu minus incommoda, & quæ olim erat remedium extraordinarium, transit in remedium ordinarium. *Farinac. Prax. crim. lib. 1. tit. 2. q. 12. n. 1. Passerin. in Tribun. Regul. q. 8. art. 1. n. 1.*
61 Est autem inquisitio nihil aliud quam legitima criminis investigatio, à Judice, ex officio procedente, instituta.
62 Dixi: à Judice, ex officio procedente. In quibus verbis effertur formale discrimen inter accusationem & inquisitionem, jam supra in *num. 5.* indicatum, quod nempe in inquisitione Judex non expectet delationem criminis aut criminosis, sed ex officio nobili, motuque proprio crimen aut criminosis investiget. Lege publica sic mandante in *l. preses 3. l. congruis 13. in pr. ff. de Offic. Praesid. Novell. 128. cap. 1.*
63 Nec turbat, quod sine accusatore nullus condemnari debeat, non solum Canonico & Civili jure in *cap. de manifesta 17. l. q. 1. l. rescripto 6. §. 2. ff. de Attonerib. & honorib. sed*

etiam Jure Divino: utpote eum Servator noster Judam proditorem, à nemine accusatum, non damnaverit; & quando mulier adultera fuit ad ipsum adducta, quæsierit: quis te accusat mulier? illaque respondente, nemo Domine; replicaverit: nec ego te condemna. Hoc enim verificatur in illa hypothese, quâ vicem accusatoris nec fama nec indicia supplet: at, ubi fama vel indicia præcedunt, habemus alia Juris Divini exempla: legitur enim (refero verba Concilii Generalis sub Innocentio III. in *cap. qualiter & quando 24. de Accusation.*) in *Evangelio, quid villicus ille, qui dissipatus erat apud Dominum suum, quasi dissipasset bona ipsius, audivit ab illo: quid hoc audio de te? reddet rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris amplius villicare; & in genesi Dominus ait: descendam & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint.* Ex quibus auctoritatibus 67

(sunt verba ejusdem Concilii) manifestè probatur, quod, si per clamorem & famam excessus aliquis ad aures Superioris pervenerit, debet coram Ecclesia senioribus veritatem diligentius perscrutari, ut, si rei poposcerit qualitas, canonica distinctio culpam feriat delinquentis, non tanquam idem

idem sit accusator & Judex, sed quasi denunciante fama vel deferente clamore, officii sui debitu exequatur.

66 Dividitur inquisitio I. in generalem & specialem. Generalis est vel simpliciter talis, seu generalissima, quâ nempe generatim in Delicta vel delinquentes, nec cognitio Delicti, nec cognitio delinquentis, veluti contingit in visitationibus, inquiritur; vel est secundum quid talis, quando scilicet Delictum quidem v. g. homicidium est cognitum, author au-

tem ignoratur. Specialis est, quando in specialem ac determinatam personam, velut criminis auctorem, inquiritur.

Dividitur II. in miltiorem seu miltiorem, & severam. Mansueti seu miltior est, quæ peragitur per solas interrogaciones aut articulos, ad examinandum reum formatos. Severa est, in qua cruciatus corporis & tormenta ad expressionem veritatis adhibentur; dicta alias *questio simpliciter, vel tortura.*

§. II.

Quænam inquisitionem instituat; & in quem?

68 **I**nquisitionem ex dictis instituit Judex, cui merum Imperium saltem quoad primum actum competit. Sunt enim Judices non pauci, qui, cum Imperio penitus careant, ne quidem in crimen judicialiter inquirere possunt. Sunt alii, qui, licet imperium merum non habeant in tota sua perfectione & quoad omnes actus, habeant tamen unum aut alterum & saltem actum primum, qui est inquisitio. *Braun de Imperio mero cap. 1. §. 4. n. 43.*

69 **I**n talem vero Judex inquirere potest, qui eidem ratione domicilii vel loci Delicti subiectus, nec specialiter ab accusatione privilegiatus est: cum enim inquisitio successerit in locum accusationis, consequens est, eum, qui liber est ab accusatione, etiam ab inquisitione liberum esse. *Magnif. P. König ad tit. de Accusat. num. 69.*

70 **I**n talem vero Judex inquirere potest, qui eidem ratione domicilii vel loci Delicti subiectus, nec specialiter ab accusatione privilegiatus est: cum enim inquisitio successerit in locum accusationis, consequens est, eum, qui liber est ab accusatione, etiam ab inquisitione liberum esse. *Magnif. P. König ad tit. de Accusat. num. 69.*

71 **A**binquisitione severa autem seu tortura longè plures eximuntur; & quidem ob defectum animi vel corporis eximuntur I. impuberes I. de minore 10. in *pr. ff. de Question. l. cum aliter 1. §. 37. ff. de Scro Silan.* II. furiosi I. si quis 3. §. 11. *ff. eod.* III. muti & surdi simul, tam ex natura, quam ex accidenti tales, si literas ignorent d. l. si quis §. 8. & 10. IV. senes

& decrepti d. l. §. 7. V. valetudinarii, qui versantur in periculo vite *arg. l. questionis 7. ff. de Question.* VI. mulieres prægnantes I. prægnantis 3. *ff. de Pen.* Ob conditionem 72

& statum eximuntur I. Magistratus majores I. *Divo Marco 11. Cod. de Question. l. severam 10. Cod. de Dignitat.* II. milites I. milites 8. in *pr. Cod. eod.* III. nobiles, utpote qui plebeorum, quibus tormenta videntur esse præficta per *cit. l. milites in pr. & cit. l. Divo Marco 11. turbati sunt exempti l. un. Cod. de Equestri dignitat. IV. Doctores, qui non tantum privilegia militum participant *arg. l. Advocati 14. Cod. de Advocat. diversor. judicior.* sed etiam ipsa sunt nobiles *arg. l. excusantur 2. §. ult. l. diximus 4. in ff. de Excusation.* Conferantur D. Blumacher in *Commentar. ad Carolin. art. 45. d. n. 17. D. à Frölichspurg in Commentar. ad eand. Carol. lib. 3. tit. 5. à num. 8. Carpzov. præct. crim. p. 3. q. 117. à num. 65. Clarissimus D. Franz in *Jurisprud. quintupl. q. 16. à num. 12.***

Sunt tamen crimina, in quibus nec status nec conditio tribuit immunitatem à tortura; in specie crimen læsæ Majestatis, hæresis, simoniae, prodicionis &c. de quibus *Carpzov. cit. l. num. 87. & seqq.*

§. III.

Quænam sit forma & modus procedendi in Inquisitione?

74 **F**orma & modus procedendi in inquisitione generali simpliciter tali non est singularis, sed fieri potest absque aliis conditionibus prærequiritis, nempe sine præcedenti infamia vel indicis alicujus criminis per textum in *cap. habeat 1. de Offic. Jud. Ordinar.* ubi *Panormit. num. 6. cap. Romana 1. §. sane de Censib. 7. in 6.* hæc enim inquisitio, ut loquitur *Passerin. in Tribunali regular. q. 8. art. 1. num. 4.* non instituitur ad vindictam publicam: utpote cum ex fine suo principali non respiciat Delicta, ut puniantur, sed magis, ut emendantur, ac per opportunas Leges impediuntur. Plura suggerit idem Author d. q. art. 8. per tot. & *Alphonfus à Vilagut. præct. crim. can. lib. 3. cap. 7.*

75 **I**n inquisitione generali secundum quid opus est, ut verosimilia indicia de corpore Delicti, id est, de veritate criminis, actu & opere commisi, præcedant. *Passerin. d. l.*

num. 38. Carpzov. præct. crim. part. 3. q. 108. num. 2. Brunnen. in Processu crim. cap. 7. num. 5.

In inquisitione speciali plura concurrere debent. I. de corpore seu veritate Delicti, v. g. admisso homicidio constare debet, non tantum ex rei confessione (ex hac enim sola nequit aliquis ad mortem condemnari I. in criminibus 1. §. ult. ff. de Question. *Farinac. præct. crim. tit. 1. q. 2. num. 7.*) sed etiam ex aliis clarioribus indicis & probationibus I. cum aliter 1. §. 24. & 25. l. necessarios 5. §. 2. ff. de Scro Sylan.

Et quidem, si tale sit Delictum, ut vestigium post se relinquat, ejusmodi est homicidium, furtum, incendium &c. per inspectionem oculatam seu visum repertum de cadavere occisi, fractis januis & feris, aut combustis ædibus &c. veritas Delicti est indaganda. D. à Frölichspurg in *suo Commentar. ad Carol. lib. 1. tit. 4. num. 2. & 3.*

verò Delictum post sui consummationem vestigium non relinquit, quale est v.g. magia, blasphemia, sodomia &c. sufficiunt indicia & conjecturae ad inquirendum specialiter. Farinac. cit. l. num. 13. Quod ipsum subinde dicendum in Delictis, vestigium aliquin relinquentibus, si persona quaedam singulariter gravata & suspecta sit, ac vel Delicti vestigia sublata, & cadaver v.g. occisum in flumen sit projectum, vel periculum inferre, dum longiori tempore corpus Delicti quaeritur, delinquens aufugiat. D. Blumacher ad art. 6. Ord. Carol. num. 13. D. à Frölichspurg cit. l. num. 3.

81 II. de Jure Canonico debet persona, inquam specialiter inquiritur, infamia Delicti laborare, atque ex comunifama, non à malevolis sed probis & gravibus viris subortà, perque testes idoneos probatà, pro scelere auctore proclamari cap. cum oportet 19. cap. inquisitionis 21. §. tertio & ibi Gonzalez num. 10. cap. qualiter & quando 24. de Accusat. juncto cap. postquam 1. & cap. sis 2. eod. in 6. Passerin in Trib. regular. cit. q. 8. art. 9. num. 47. Vilagut. 82 cit. lib. 3. cap. 12. concl. 9. & seqq.

Cum enim inquisitio specialis in certam personam in causa criminali vix institui possit absque infamia personae: perinhumanum SS. Canones judicaverunt, aliquid per inquisitionem infamiae, qui antea in possessione famae & integre existimationis existerat. P. Engel 83 ad tit. de Accusat. num. 24. Verum de Jure Civili Carolino in art. 6. non precisè requiritur infamia praevia, sed in illius defectum verosimilia criminis indicia sufficere, indicatur.

84 tur. Quin etiam de Jure Canonico in nonnullis casibus infamia non exigitur, veluti si I. denuntiator publicus Judici crimen manifestet; II. si Judex in inquisitione generali devenit in notitiam criminis; III. si crimine, per virum probum ac fide dignum cognitò, solum inquirere velit in infamiam criminosi; IV. si tantum instituat inquisitio ad correctionem privatam delinquentis, aut damnum à Republica vel proximo avertendum; V. si delictum sit unum ex atrocioribus, v.g. laesa Majestatis, haeresis, aut simoniae. Vilagut. d. l. concl. 14. Farinac. praex. crim. q. 9. a. num. 11. P. Pirhing ad tit. de Accusat. à num. 61. P. Wiestner ibid. à num. 79. qui etiam Auctores (non dissentiente P. Engel cit. l. num. 24.) generatim docent, urgentia criminis indicia de Jure Canonico infamiae acquiescentia censei. Hoc certum est, quòd, si de facto instituta fuerit inquisitio, nullà praeviente infamia, nec tamen ab inquisito in contrarium opposita exceptio, vel protestatio, processus criminalis valeat. cap. postquam 1. cap. si is 2. de Accusat. in 6. Vilagut d. l. concl. 13.

86 III. capitula & puncta inquisitionis unà cum designatione testium, & depositionum, inquisito seu reo sunt communicanda, quatenus legitimam defensionem instruere, & tam contra inquisitionis capitula, quam per-

sonas & dicta testium excipere valeat. cap. cum oportet 19. cap. inquisitionis 21. cap. qualiter & quando 24. de Accusat. P. Engel eod. tit. num. 25. Porro cum in cit. cap. qualiter & quando 24. in 87 fin. dicatur: hinc ordinem circa Regulares personas non usquequaque servandum, quia, cum causa requirit, facilius & liberius à suis possint administrationibus removeri: hinc cum Passerino in trib. reg. q. 8. art. 10. num. 51. ambigere quis possit: an etiam in inquisitione contra personas Regulares infamia formaliter vel aequivalenter procedere debeat, si agatur ad judiciale personarum Regularium condemnationem, veluti pro certo supponunt Sylvester in V. inquisitione q. 1. d. 2. P. Pirhing ad cit. de Accusat. num. 74. P. Wiestner ibid. num. 87.

Nec enim in ullo textu vel constitutione excipitur inquisitio personarum Regularium, ne quidem in cit. cap. qualiter & quando; sed tantum decernitur, ordinem processus judicarii quoad solemnitates & apices Juris non usquequaque, hoc est, tam rigorosè & strictè, sicut in causis Saecularium, observandum, sed nudam veritatis probationem indagandam esse, prout exponit cit. Pirhing num. 78. quapropter etiam persona testium, ex mente P. Engel ad cit. tit. num. 27. reo non sunt communicandae, ne ceteroquin detur occasio discordiae & inimicitiae inter Regulares, sibi invicem conviventes. Potest quoque 90

responderi, ordinem judicarium tam quoad solemnitates, quam quoad infamiam quod Regulares subditos adhibendum non esse, quando agitur precisè ad amotionem ab officiis & administrationibus: ut enim tam obedientiae votum exactius adimpleatur, quam utilitas Monasteriorum securis obtineatur, absque strepitu & figura judicii subditi Regulares, etiam nolentes & obstrepentes, ab ejusmodi muneribus & administrationibus amoveri possunt. Conf. noster D. Laurentius à Dript in Cont. Judiciar. Pralat. sèc. 2. art. 1. & 2.

Inferitur ex dictis, quòd Judex infamatum, 91 gravatum, aut convictum de uno crimine, de aliis, de quibus infamatus, gravatus, aut convictus non est, interrogare vel inquirere nequeat per textum in num. 81. citatos, in quibus generatim praecipitur, ut super illo ipso crimine, de quo formatur inquisitio, procedat infamia. Et licet infamatus de uno crimine jam amiserit famam & existimationem; non tamen amisit totaliter, sed partialiter, remanente adhuc jure ad famam quoad alia crimina: liquidem in communi hominum opinione majus utique dispendium existimationis patitur, qui plura, quam unum, Delicta commisit. Excipiuntur solum 92

modò crimina inter se valde connexa, in quibus qui de uno v.g. adulterio est infamatus, hòc ipso etiam de altero v.g. conjugicidio secuto vehementi suspicione gravatus est, veluti docent Abbas in cap. qualiter & quando

17. de Accusat. num. 7. Innocent. ibid. num. 3. P. Wiestner ad cit. tit. num. 96.

94 Inquisitio severa, praeter legitima & sufficientia criminis indicia, de quibus per extensum agit D. à Frölichspurg in Commens. ad const. crim. lib. 3. tit. 8. & seqq. requirit justum ordinem, ut scilicet reus non ante tormentis subdatur, quam si ad iteratam interrogationem crimen sponte fateri nolit, per Ordinari. Carolin. art. 46.

95 Deinde postulat, ut servetur justus gradus ac modus tormentae, sicque tormentorum genera personarum aetati, sexui, viribus, & conditioni attemperentur, ne vitæ vel corporis grave periculum incupant. l. questio 7. ubi Brunn. l. de minore 10. §. 3. ff. de Questio. D. à Frölichspurg d. lib. 3. tit. 4. per tot. Clariss. D. Franz in Jurisprud. 96 quintupl. cit. q. 16. num. 41. Adhuc

necessum est, ut Judex reum, in tortura suspensum, per paucos articulos, ad propositum idoneos, interroget per citat. Carol. art. 48. & seqq. D. à Frölichspurg cit. lib. tit. 14. & seqq. D. Franz lib. 1. num. 40.

Sanè si 97 reus per depositionem testium, aut per argumentum, & media alia plenè convicti possit de crimine, non obstante ejus negatione, seposità torturà, condemnari debet juxta diversum textum in cit. Carol. art. 69. cum enim tortura, veluti remedium extraordinarium, inventa sit in defectum aliarum probationum l. editum 8. in princ. l. Divus 9. in princ. ff. d. t. non potest applicari, nisi deficiat remedium ordinarium, & veritas aliter haberi nequeat. Conferatur Vilagut pract. crim. can. lib. 7. per tot. ubi materiam tormentae pro utroque foro penficalatè disquirat.

§. IV.

Quis effectus sit Inquisitionis?

98 Effectus Inquisitionis alius est ex parte Judicis inquirentis; alius ex parte personarum inquisitarum. Ex parte Judicis est obligatio singularis, ut tam dextrè quaestiones suas proponat, quatenus nec injuriam per fraudes & fallacias committat, nec aliquid per imperitiam & negligentiam omitat, quod eruenda veritati conducere potest. Ideam & exemplar formandi interrogatoria, & cetera peragendi dabant Brunn. de processu crim. cap. 8. membr. 1. post num. 96. & D. à Frölichspurg lib. 2. tit. 1. & seqq.

99 Ex parte personarum inquisitarum est obligatio, manifestandi veritatem. Et quidem in foro externo videtur generaliter receptum, toties aliquid ad veritatem manifestandam obstructum esse, quoties à Judice interrogatur. At in foro interno paulò aliter discernendum. Refert nimirum, an reus ipsemet interrogetur de crimine, à le patrato; an

100 alius. Si alius; ille non tenetur manifestare criminis auctorem, nisi de eo publica infamia, vel sufficientia criminis indicia praecedant; aut nisi de crimine, primum admittendo, ad illius impedimentum agatur; aut grave damnum proximo vel Republicae, quòd aliter evitari non possit, immincat. Ita Lessius de J. & J. lib. 2. cap. 29. num. 128. & 101 seq. Pirhing ad tit. de Accusat. num. 54. Ratio est: quia extra circumstantias, mox propositas, non videtur adesse sufficiens ratio, ut proximus, qui in possessione integri nominis & existimationis existit, infametur.

102 Si reus ipsemet interrogetur, tres casus sunt distinguendi: primus est, si reus sciat, se non legitime interrogari, fortè quòd Judex sine praevia infamia vel indicis inquirat. Secundus est, si reus dubitet, an legitime Judex inquirat? Tertius, si reus sciat, inquisitionem à Judice legitimo modò 103 proponi. In primo casu certissima mihi sententia cum D. Thoma 2. 2. quest. 69. art. 2. negat, reum ad confessionem criminis P. SCHMIEK JURISPR. CAN. CIV. TOM. III.

si non habeat jus inquirendi, reus non habet obligationem respondendi. Alphonsus à Vilagut in pract. crim. can. lib. 1. cap. 5. conclus. 1. In secundo casu probabilissimè docet P. Engel 104 ad tit. de Confess. num. 20. & Vilagut d. l. conclus. 2. obligationem confitendi Delictum non subesse: nam in simili dubio melior est conditio rei, possidentis suam libertatem, praetertim in causis capitalibus, in quibus agitur de salute corporis & membrorum, quorum homo non dominus, sed usufructuarius est. Et quamvis alius in dubio ster praesumptio pro Judice & Superiore: fallit nihilominus, quando veratur ingens & irreparabile damnus subditi; velur accidit in praesenti, ubi confessionem criminis non amplius retrahere permittitur, sed rapitur ad supplicium.

In tertio casu plures obligant 106 reum ad crimen manifestandum, hodie potissimum, quando Innocentius XI restrictiones mentales, sine quibus reus interrogatus vix crimen negare poterit, per frequentes propositiones damnavit: si quis vel solus vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causa, sive quocunque alio sine jure, se non fecisse aliquid, quòd reverà fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quòd non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud addidit verum, reverà non mentitur, nec est perjurus. Ita sonat propositio num. 16. Item causa mendacis amphibologus est, quoties id necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, vel res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis adum, ita ut veritatis occultatio censatur tunc expediens & iudiciosa. Ita propositio 27. Nihilominus minus hanc obligationem non 107 agnoscunt Cardinalis de Lugo, Navarrus, Rodriguez, & alii cum P. Haunoldo Jurisprud. Judic. tom. 6. v. r. 3. num. 199. P. König ad cit. de Accusat. num. 90. in fin. eamque sententiam in propositionibus damnatis non continent, & studiosè defendit P. Cardenas in Crisib. Theolog.

108 *Theolog. differt. 19. cap. 7. num. 81.* Ratio non una profertur in medium. I. quia præceptum Judicis non potest aliquem strictius obligare, quam præceptum Legislatoris humani. Atqui præceptum Legislatoris non obligat cum gravi & notabili periculo vitæ 109 aut membrorum. Ergo &c. II. quia reus nec tenetur sub conscientia reatu comparere, si absens & in causa criminali legitime citatus fuerit; nec tenetur manere in carcere, si jam apprehensus & inclusus sit, sed, datâ occasione, potest effugere, prout communius Aa. admittunt. Ergo nec crimen fateri tenetur, esto legitime fuerit interrogatus. III. quia, si criminaliter agatur, propinquus contra propinquum; quin & extraneus contra extraneum, si grave no- cumentum timeat, ad testimonium dicendum non cogitur, ut patet ex *Lib. II. tract. III. de Processu Judic. cap. 5. num. 54. & num. 74. & seqq.* Ergo contra seipsum eò minus quis testari cogitur, quò magis se ipsum, quam alium, amare tenetur.

111 Si dicas: Judici, legitime interroganti, cum veritate respondendum esse: eò quòd jus interrogandi inferat obligationem respondendi. Reponit P. Haunold dupliciter: primò respondendum esse, si grave periculum non imminet; secus, si grave periculum subit: secundo respondendum esse ex obligatione non absoluta sed alternativa, quatenus reus vel crimen fateri debet, vel sustinere tortu-

ram. Quà etiam ex responsione de- monstrari idem Haunold, crimina sic impunita non manere: quia, suppositâ rei negatione, potest Judex comminari & suscipere torturam, si cætera concurrant.

Illud inquirendum superest: debeant reus, crimen in inquisitionis processu confessus, aut aliàs de eo convictus, pœna ordinariâ vel extraordinariâ pleñi? De Jure Civili exploratum est, pœnam ordinariam esse dictandam per textum in *l. abolitio 2. Cod. de Abolition.* De Jure Canonico pœna extraordinariâ videtur esse recepta, nisi crimen sit tale, quòd Ordinis suscepti executionem impedit, aut beneficii retentionem, peractâ quoque pœnitentiâ, excludit, quale censetur homicidium & simonia *cap. inquisitionis 2. r. in pr. de Accusat.* Sed quia in eodem *cap. in fin. subnequitur*, quòd in processu inquisitionis secundum persone merita, & qualitatem excessus pœnam possit judicantis discretio moderari: profectò non videtur rejici pœna ordinaria, si qualitatem excessus & persone excedentis adæquet per textum in *cap. cum super 2. de Confess. cap. ult. de Celebrat. Missar. P. Wiestner ad cit. tit. de Accusat. num. 99.* Interim, 115 eum hodie judicium inquisitorium sit usitatissimum, atque in locum judicii accusatorii successerit; vix amplius dubitationi locus superest, quin ordinaria pœna dictari valeat, ut tradit Gonzalez ad *cit. cap. inquisitionis 2. r. num. 11.*

§. V.

Quomodo in Inquisitione purganda sit infamia?

117 Contingit interdum, ut Judex in inquisitione deprehendat, crimen juridicè probatum non esse, suspicionem tamen & infamiam de criminosa persona urgentem, ac probabilibus argumentis, etiam apud probos, innixam esse. Tunc itaque tam in foro Ecclesiastico, in quo ad torturam non tam facillè decurritur, quam in foro Sæculari, indicitur purgatio Canonica, debetque reus suspectus & infamatus de crimine tactis Evangelicis juramentum veritatis præstare, quòd crimen non commiserit *cap. inter 10. cap. cum dilectis 115. & tot. tit. de Purgat. Canon.* Debent quoque viri alii honestæ conditionis, & si reperiri possint, ejusdem cum infamato ordinis, juxta numerum, arbitriò Judicis taxandum, juramentum credulitatis emitere, quòd nempe credant, infamatum crimen obiectum non admisisse, ac in veritate super innocentia sua jurasse *cap. quoties 5. cap. cum P. 5. cit. tit. Gonzalez ad cap. ult. eod. tit. num. 6. & seq.*

119 Nec putes, reum in causis criminalibus non esse gravandum juramentò purgatoriò, sed potius absolvendum, quando crimen non fuit plenè probatum *l. qui accusare 4. Cod. de Edend. l. ult. Cod. de Probat.* Hoc si quidem procedit, quando reus aliunde non est diffamatus de crimine: nam, ubi diffamatus

esse perhibetur, juramentum purgatorium ei justè deseritur, tum ut scandalum publicum evitetur; tum ut ipsi diffamato suus honor restituatur. Gonzalez *cit. l. num. 8. P. Engel ad cit. tit. num. 2.*

Idem purgandi modus usurpatur, quando aliquis non de crimine, sed impedimento quodam vel defectu, ratione cujus ad Ordinem aut beneficia Ecclesiastica nequit ascendere, fuit infamatus *cap. accedens 14. d. r. ubi à Diacono, super defectu natalium ab æmullis delato, priusquam Ordinem Presbyteratus suscipiat, purgatio canonica super infamia natalium recipitur. Panormi ad citat. cap. num. 1. Vilagut præd. crim. Can. lib. 5. cap. ult. concl. 1. qui etiam in concl. 3. & seqq. permulta utilia circa hanc purgationem præscribit.*

Alii modi, innocentiam aut integritatem purgandi, per summionem S. Eucharistiæ, celebrationem Missæ, juramentum ad Reliquias SS. Martyrum &c quondam usitâ, atque à SS. Canonibus approbatî, pederent in desuetudinem abierunt. Gonzalez *ubi supra num. 5. P. Wiestner ad cit. tit. n. 1. & 5. seqq.*

Modus etiam purgationis vulgaris, olim per malam vulgi consuetudinem introductus, quòd per immersionem in aquam ferventem aut frigidam, per calcationem ignici vomeris,

meris, vel per duellum innocentia demonstrari consuevit, nunquam à SS. Canonibus est receptus per textum in *cap. Menam 7. 8. purgationem II. q. 4. cap. cura suscepti 1. cum 2. 124. seqq. de Purgat. vulg.* Cùm enim recensita media probandi innocentiam non sint naturalia; adhiberi non possunt, quin aut DEUS ad facienda miracula temerè incitur; aut demonis auxilium ad effectum præter naturam superfluitosè imploretur. P. Engel ad *cit. tit. n. 6. Gonzalez ad cap. ult. d. l. n. 7. & seqq.*

125 Nec obstat, quòd in *cap. qui presbyterum 24. XVII. q. 4.* de eo, qui Presbyterum occidit, & negavit, statuitur, ut, si liber est, cum septuaginta duobus juratis; si servus, super duodecim vinctis res ferventes se expuret. Hoc ipsum quippe *cap. ex Concilio particulari Mogunti-*

no desumptum, atque de recepta tunc consuetudine vulgi conceptum; per textum in *num. 123.* est abrogatum. Gonzalez *d. l. num. 9.*

Quæres: an, si purgatio secundum SS. Canones ritè completa, & sententia absolutoria de criminis infamia fuerit secuta, accusatio, vel inquisitio de crimine possit repeti? Resp. quòd possit repeti, si nova supervenerint indicia, vel collusio detegatur: tunc enim absolutoria sententia non fuit absoluta, sed conditionata, nisi scilicet aliquid novi supervenerit per *cit. cap. Menam 7. II. quest. 4.* Aliud est, si nova indicia non supervenerint: tunc quippe reassumitur regula ex *cap. de his 6. de Accusat.* quòd absolutus de crimine non possit amplius accusari. P. Wiestner ad *tit. de Purgat. Canon. n. 17.*

SECTIO III.

De Denuntiatione.

SUMMARI.

129. Describitur denuntiatio in genere. 130. & seqq. Describitur & declaratur Evangelica. 134. & seqq. Recensentur casus, in quibus ordo hujusmodi denuntiationis observari non debet. 139. & seqq. Describitur & dividitur Denun-

tatio Canonica. 143. Describitur Denuntiatio Civilis. 144. & seqq. Officium denuntiantis & Judicis exponitur. 148. & seq. In criminibus notoriis ordo judicarius observari non debet. 150. & seq. Afferuntur requisita ad notorietatem.

§. I.

De Denuntiatione Evangelica.

129 Denuntiatio, quæ tertiò loco refertur inter modos procedendi criminaliter, in genere describi potest, quòd sit criminis aut criminosis manifestatio, ad legitimum Superiorem, citra intentionem vindictæ publicæ, interposita.

130 Dividitur in Evangelicam, Canonica, & Civilem. Evangelica est, quæ nomenclaturam & originem trahit ex Evangelio, ac tum demum ad Judicem vel Superiorem interponitur, quando bina ad minus correctio vel monitio fraterna præcessit; & prima quidem remotis arbitrîs, altera verò cum adhibitione junius vel alterius testis. Ita statutum à Servatore legitimum apud D. Mathæum *cap. 18.* in verbis: *si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: si te non audierit, adhibe tecum unum vel duos: quòd si non audierit, dic Ecclesie, id est, Ecclesie Prælati seu Judici Ecclesiastico.* Hocque statutum veram Legis rationem participare, neque sub consilio tantum, sed etiam sub obligatione propositum esse, manifestè probatur *ex cap. novit 13. de Judic. cap. licet Heli 3. 1. de Simonia cap. cum ex injuncto 12. §. nec quinquam &c. de Heretic. Sanctus Thomas 2. 2. quest. 33. artic. 7. Clariff. D. P. Cœlestinus Pley in *Delectu Theolog. p. 1. disp. 3. q. 2. n. 57. & seqq.* Clariff. P. Wiestner ad *tit. de Accusat. num. 60.* Ratio est: quia ex una parte Lex charitatis obligat, ut proximo nostro,*

quantum est in nobis, in via salutis monendò & corrigendò consulamus; ex altera verò parte Lex eadem obstringit, ut proximorum famæ, quantum est possibile, faveamus: oportet igitur, proximum, secretè peccantem, secretè corrigere, & hæc correctio nihil proficiente, alios in confortium assumere. Qua de re S. Augustinus relatus in *cap. si peccaverit 19. II. q. 1. qui secretò, inquit, peccaverit in te, secretò corripe: nam, si solus videris, & eum vis coram aliis arguere, non es corrector, sed proditor.*

Excipitur I. Delictum proximi notorium & publicum: tunc enim, cum jus famæ unicuique possessione jam supponatur amissum, statim ad Superiorem & Judicem deferri potest, secundum præceptum Apostoli *1. ad Timoth. 2.* ibi: *peccantes coram omnibus argue, ut ceteri metum habeant:* quia, ut loquitur D. Augustinus in *cit. cap. corripienda sunt coram omnibus, quæ peccantur coram omnibus.* Similis textus est in *cap. sed illud 17. Dist. 45. Vilagut lib. 2. cap. 4. concl. 1. Layman Theolog. Adoral. lib. 3. tract. 3. p. 2. cap. 4. num. 3. Clariff. P. Pley d. l. n. 69.*

Excipitur II. Delictum, quòd Reipublicæ valde perniciosum est, v. g. proditio, conspiratio, heresis, suffragatio, perturbatio pacis & charitatis communis &c. nam quia in talibus Delictis parum aut nihil juvare solet correctio privata, illicè Superiori & Judici denun-